

D YARBAKIR, ELAZI , ERZ NCAN, ERZURUM VE MALATYA HAP SHANELER HAK HLALLER RAPORU

A-G R :

Türkiye hapisanelerinde tutulan birçok mahpus 27 Kasım 2023 tarihinde, ba ta mralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza nfaaz Kurumunda süregelen tecridin kaldırılması ve Kürt meselesine demokratik çözüm talebiyle süreli dönü ümlü açlık grevi eylemlerine ba ladıklarını duyurmuşlardır.

Açlık Grevleri zleme ve Takip Koordinasyonu bile enleri olan Diyarbakır Barosu, nsan Hakları Derne i Diyarbakır ubesi, Özgürlük çin Hukukçular Derne i Diyarbakır ubesi ve Diyarbakır Tutuklu Aileleri ile Dayanı ma ve Yardımla ma Derne i olarak gerek mahpuslar tarafından gerekse de mahpus yakınlarından yapılan ba vurular üzerine, 2024 yılı Ocak ayında kurum temsilcilerinden olu an heyet Diyarbakır Kampüs Hapishaneleri, Elazı Kampüs Hapishaneleri, Erzincan T ve L Tipi Hapishaneleri, Erzincan Kadın Hapishanesi, Malatya Akçada T Tipi Hapishanesi, Erzurum Oltu T Tipi Hapishanesi, Dumlu 1 ve 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Hapishanelerine ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Rapor; gerçekleştirilen ziyaretler neticesinde, heyetin gözlem ve tespitlerine dayanmaktadır.

B- AMAÇ :

Bu çalı ma ile genel olarak tüm hapisanelerde yo unla arak artan hak ihlallerine, 27 Kasım 2023 tarihinde ba layan ve devam eden süreli-dönü ümlü açlık grevleri sürecinde mahpusların ya adılı sorunlara ili kin gerekli tespitlerin yapılması, raporla tırılması, olu an raporlar neticesinde gerekli hukuki ba vuruların yapılması amaçlanmıştır.

C- TESP TLER VE GÖZLEMLER :

D YARBAKIR 1 NOLU YÜKSEK GÜVENL KL CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 18/01/2024 tarihinde yapmış oldu u görüşme;

- ? Buldukları hapisanede 27 Kasım 2023 tarihinden beri açlık grevinin devam etti i,
- ? a elerin verildi i ancak yetersiz oldu u,
- ? Sa lık kontrollerinin sa lık personeli tarafından yapıldığını, henüz hekim kontrolü olmadığı nı, kontroller için personelin odaya geldi ini,
- ? Hastane randevuları çok geç geç verildi i ve sevklerin geciktirildi i,
- ? Greve giren bazı hasta mahpusların sa lık sorunları ya adılı ve hastane sevklerinin geciktirildi i,
- ? Buldukları hapisanede kitap ve dergi sınırlamasının bulundu u, talep ettikleri gazetelerin taraflarına verilmedi i,
- ? Sosyal aktivitelerinin salgından bu yana kısıtlandı nı ve halen birçok sosyal aktivite haklarından yararlandırılmadıkları tarafımıza aktarılmıştır.

D YARBAKIR 2 NOLU YÜKSEK GÜVENL KL CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 18/01/2024 tarihinde yapmış oldu u görüşme;

- ? 16/01/2024'da açlık grevine ba ladığını, greve ba ladığını bildirdikten sonra greve ba layan bir ba ka mahpusla iki ki ilik odalara alındığını,
- ? Tuz, eker, karbonat, limon ayrı olarak ve 2 adet küçük kutu meyve suyu verildi ini, vitamin verilmedi ini,

? Sa lık kontrollerinin sa lık personeli tarafından yapıldı mı, henüz hekim kontrolü olmadı mı, kontroller için personelin odaya geldi ini,
? htiyaç duyuldu u zaman doktora ula ılamadı mı,
? Nabız, tansiyon, kilo, günlük ate takibi yapılıyor ancak hiç kan tahlili yapılmadı mı,
? Greve ba ladı 1 günün ertesi günü kendilerine greve girdikleri gerekçesiyle disiplin soru turması açıldı mı,
? Greve ba ladıkları ilk günde kurum müdürü tarafından odaya ça rıldıklarını, greve devam edip etmeyeceklerinin soruldu u aktarıldı.(Bu görü menin formalite oldu unu soru turma açıldı nda ‘biz ikna etmeye çalı tık ancak kabul etmedi’ demek için oldu unu aktarıldı.)
? Görü lerde görü çölere foto raf verilmesine izin verilmedi i, Posta yoluyla gönderilmesi gerekti i ekinde dayatmaların yapıldı ı,
? Hastaneye götürölmek için kurumdan çıkarılan mahpuslara çıplak arama dayatıldı ı, kabul etmezse kurumun verdi i elbiseleri giymeleri isteniyor bunu da kabul etmezse cezaevinden çıkı ı engelleniyor. Böylelikle hasta mahpusların tedavisi engelleniyor. (Yusuf Alp-hasta mahpus)
? Hastane randevuları çok geç (6-7 ay) tarihlere verildi i, Doktorların yazdı ı ilaçlar dı nda mahpuslara ba ka ilaçların getirili i,
? A ırla tırılmı müebbet hapis cezasının infazı kapsamında tekli hücrede kalan mahpusların sürekli olarak havalandırma saatlerinin de i ti ini buna tepki verince de sosyal faaliyetlerden men cezası ekinde disiplin cezalarının verildi i aktarılmı tır.

D YARBAKIR KADIN KAPALI CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 30/11/2023 ve 08/12/2023 tarihinde yapımı oldu u görü mede;

? 27 Kasım’da açlık grevine ba ladı mı, grevin on gün boyunca sürdü ünü, 12/8/6 ki ilik odada kalındı mı, odanın hijyeninin mahpuslar tarafından sa landı mı,
? Limon, tuz, eker, karbonatı sıvı halde tüketildi ini, meyve suyu ve ayran alındı mı, vitaminlerin ia e bedeli dı nda verildi ini,
? Grev süresince, sadece ilk gün doktorun geldi ini, sonrasında sa lık personeli tarafından kilo, tansiyon, ate , nabız ölçümleri yapıldı mı, kan ve eker oranlarına bakılmadı mı, (kontrollerin hafta içi sa lık personeli tarafından, hafta sonu da gardiyan tarafından yapıldı mı ve kontrollerin 10:00 - ile 10:30 arasında oldu unu) Bu ay boyunca hastane sevklerinin yapılmayaca ına ili kin kendilerine bilgi verildi ini,
? Grev süresince, personellerin rahatsızlık verici üslupları oldu unu, lk iki gün hapis hane idaresinin mahpuslara hiçbir ey vermedi ini, kendilerinin talep etti i, karı ık aromalı meyve suyu verildi i, suyun kendilerince aldı mı, vitaminin verilmedi ini,
? Grev süresinin bitiminden sonra bir kısım mahpusun hastaneye çıkarıldı mı, demir kelepçe takıldı mı ve fazlaca sıkı bir ekilde oldu unun personele belirtilmesine kar ın çıkarılmadı ı veya gev etilmedi i ve hatta sözlü tartı manın ya andı ı,
? Greviden sonra verilen yemeklerin çok kötü oldu u, ha lanmı katı patates ve pirinç lapası verildi i, mahpusların kendi imkanları ile çorba yapabildikleri, revirdeki doktora rahatsızlıkların iletildi i ancak sevklerin sa lanmadı ı belirtilmi tir.

ERZ NCAN KADIN KAPALI CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 09/01/2024 tarihinde yapımı oldu u görü mede;

? 27 Kasım’dan itibaren devam eden açlık grevi eylemine devam edildi ini, tek ki i greve girdi inde baskı ve fiziki müdahale durumun geli ti ini, açlık grevine giren mahpusun tekli hücreye alınmasını kabul etmedikleri için i kenceye maruz kaldıklarını,
? u an iki er ki i olacak ekilde mahpusların eyleme devam ettiklerini, yine iki mahpusların ayrı odaya alındıklarını, iki ki inin birbirlerine refakat etti ini,
? Grev süresince günlük olarak 2 yemek ka ı ı ekerlenmi bal, 2 yemek ka ı ı tuz, 4

yemek ka 1 1 eker, 1 veya 2 dilim limon, 5 kutu 200 ml (portakal suyu, eftali suyu, kayısı, karı ık) meyve suyu verildi ini,

? Yo urt veya ayran, vitaminlerin grevin ba ında verilmedi ini ancak -ziyaret tarihi itibariyle- yo urt veya ayran verildi ini, B1 vitaminin alınmasına da izin verildi ini, ancak bunu ia e bedelinin dı ında kar ılandı nı,

? Kantin alı veri i yapılmasına izin verilmedi ini, sadece su alınabildi ini,

? Grevi sonlandıran mahpusa grev bitiren bir ki inin yiyebilece i besinler verilmedi ini, yemek listesinde ne var ise onun getirildi ini,

? Sa lık kontrollerinin sa lık personeli de il revirde görevlendirilen vardiya personeli tarafından yapıldı nı, henüz hekim kontrolü olmadı nı, htiyaç duyuldu u zaman doktora ula ılamadı nı, askerin tacize varan arama yapmasından ötürü hastaneye çıkılamadı nı,

? Tansiyon, kilo, eker takibi yapıldı nı, ate takibi yapılmadı nı, kan tahlillerinin yapılmadı nı, ölçümlerin buldukları odada yapıldı ı belirtilmi tir.

ERZ NCAN T ve L T P KAPALI CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 09/01/2024 tarihinde yapımı oldu u görü mede;

? 27 Kasım'dan beri devam eden açlık grevine her bir hapisanede ayrı ayrı bir mahpusun açlık grevine ba ladı nı, grevin on gün boyunca sürdü ünü,

? Greve giren mahpusların tekli odalara alındıklarını, alındıkları hücrelerin kirli oldu unu, temizli in mahpus tarafından yapıldı nı, günde sadece bir saat havalandırmaya çıkılmasına izin verildi ini,

? Bir avuç kadar tuz, iki avuç kadar eker, küçük paket eklinde ekerlenmi bal, karbonat, bir kutu 200 ml eftali suyu, yarım limon verildi ini, vitamin verilmedi ini, su ihtiyacının kendileri kantinden kar ıladıklarını,

? Doktor kontrollerinin yapılmadı nı, kilo, tansiyon, eker ölçümlerinin hafta içi kendileri revire çıkma ko ulu ile yapıldı nı, sa lık personelinin ölçümlerin bilgisini vermedi ini,

? Greve girenlerin tekli odalara alındıklarını,

? Mektuplarının engellendi ini, örgütsel haberle meyi sa ladı ı gerekçesiyle mektuplarına el konuldu unu, verdikleri dilekçelere i lem yapılmadı nı, sürüncemede bırakıldı nı,

? Sa lık kontrollerine götürülürken mahpuslara zorluk çıkarıldı nı, yer yer onur kırıcı muamelelere maruz kaldıklarını aktarmı lardır.

ELAZI 2 NOLU YÜKSEK GÜVENL KL KAPALI CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla yaptı ı görü mede;

? 27 Kasım 2023 tarihinden bu yana hapisanede grevlerin devam etti i,

? Açlık grevi eylemcilerine ia e verildi i ancak yetersiz oldu u,

? Buldukları hapisanede uzun süredir sosyal etkinliklerden mahrum bırakıldıklarını,

? Hapishaneye birçok dergi ve gazetenin girmesinin engellendi i, yalnızca belli gazete ve dergilere izin verildi i,

? A ırla tırılmı müebbet cezası alan mahpusların sürekli olarak odalarının de i tirildi i,

? Mahpusların sohbet ve spor etkinlikleri sırasında ileti imlerinin idare tarafından olabildi ince kısıtlandı ı,

? Oda de i ikli i taleplerinin idare tarafından gerekçesiz reddedildi i,

? Kitap sınırlamasının sürdü ü ve belli bir kota ile kitapların verildi i,

? Açlık grevi nedeniyle sa lık sorunlarının u anda ya anmadı ı tarafımıza aktarılmı tır.

ELAZI 1 NOLU YÜKSEK GÜVENL KL KAPALI CEZA NFAZ KURUMU

? 27 Kasım 2023 tarihinden bu yana hapisanede grevlerin devam etti i,

? Açlık grevi eylemcilerine iae verildi i ancak yetersiz oldu u,
? Buldukları hapishanede uzun süredir sosyal etkinliklerden mahrum bırakıldıklarını,
? Hapishaneye birçok dergi ve gazetenin girmesinin engellendi i, yalnızca belli gazete ve dergilere izin verildi i,
? Buldukları hapishanede yakın zamanda gerekçesiz olarak oda de i ikliklerinin oldu unu, idarenin güvenlik nedeniyle oldu unu aktardı nı
? Mahpusların sohbet ve spor etkinlikleri sırasında ileti imlerinin idare tarafından olabildi ince kısıtlandı ı,
? Kitap sınırlamasının sürdü ü ve belli bir kota ile kitapların verildi i,
? Buldukları hapishanede birçok mahpusun idare gözlem kurulu kararları ile infazlarının uzatıldı ı/yakıldı ı, bazı mahpuslarının infaz uzatma kararlarının birden çok defa alındı ı,
? Dosya içerikleri birbirinden farklı olan mahpusların yan yana odalarda barındırıldı ı,
? Hastane sevklerinin geciktirildi i tarafımıza aktarılmı tır.
AKÇADA T T P KAPALI CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 11/01/2024 tarihinde yapımı oldu u görüşü mede;

? 27 Kasım itibariyle ba layan açlık grevine birer mahpusun 5 günlük açlık grevine girmesi ekinde devam edildi i,
? Açlık grevine giren mahpusların tekli ko u a alındıkları, refakatçi taleplerinin kabul edilmedi i,
? Açlık grevine giren mahpusların sosyal aktivite haklarının engellendi ini,
? Tuz, eker, karbonatın ve meyve suyunun iae bedelinin altında verildi ini, vitaminlerin ise hiç verilmedi i,
? Havalandırmaların standartların altında ve yetersiz oldu u,
? Mahpusların rutin doktor kontrollerinin yapıldı ı,
? u ana kadar açlık grevine giren mahpuslara disiplin soru turmasının ba latılmadı ı aktarılmı tır.

ERZURUM DUMLU 1 NOLU CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 10/01/2024 tarihinde yapımı oldu u görüşü mede;

? 1 Aralık itibariyle açlık grevine ba landı nı, ba layan açlık grevine devam edildi i, greve giren mahpusların tekli odalara alındı ı,
? Grev süresince grevde olan mahpusların havalandırmaya çıkarılmadıklarını,
? Su, tuz, eker gibi iae elerin verildi ini, meyve suyu, ayran gibi iae elerin is hiç verilmedi ini,
? Grev dolayısıyla greve giren mahpuslara disiplin cezaları (1 ay etkinlikten yoksun bırakma) verildi ini,
? Kantin satı larında sorun ya adıklarını, satı yapılmadı ı için ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını, buna dair suç duyurusunda bulduklarını, kantin satı ı konusunda idarenin gerekçe olarak “kendilerinin sorumlu olmadıklarını, açık cezaevinin bu konuda sorumlu olduklarını” söylediklerini,
? Tansiyon, eker, kilo ölçümlerinin parmaktan yapıldı nı, yapılan sa lık kontrollerinin de düzensiz bir ekinde yapıldı ı,
? Sa lık durumuna dair detaylı incelemelerin yapılmadı ı,
? Bazen muayene bile edilmeden doktorun direk ilaç yazdı nı, cezaevindeki doktorun sıklıkla de i ti ini, bu nedenle sa lık kontrolleri noktasında yetersiz kalındı ı aktarılmı tır.

ERZURUM DUMLU 2 NOLU CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 10/01/2024 tarihinde yapımı oldu u görüşü mede;

- ? Açlık grevine devam edildi i, greve giren mahpusların tekli odalara alındı ı,
? Sa lık kontrollerinin rutin olarak yapıldı ını,
? Açlık grevine giren mahpuslara verilen su, tuz, eker, ayran, meyve suyu gibi ia elerin yetersiz miktarda verildi ini,
? Grev dolayısıyla greve giren mahpuslara disiplin cezaları (1 ay etkinlikten yoksun bırakma) verildi ini,
? B1 vitaminlerinin 2 günde bir verildi ini aktarmı lardır.

ERZURUM OLTU T T P CEZA NFAZ KURUMU

Heyetin mahpuslarla 10/01/2024 tarihinde yapımı oldu u görüşü me de;

- ? 27 Kasım itibariyle ba layan açlık grevine 10 günde 1 ki i olacak ekilde devam edildi ini, grev süresince oda arkada ları ile birlikte kaldıklarını, odada 7 ki i kaldıklarını,
? Tansiyon, ate ölçümlerinin yapıldı ını, ancak eker ölçümlerinin yapılmadı ını, kan tahlillerinin alınmadı ını,
? Sa lık kontrollerinin her gün sa lık personelinin odaya gelerek yaptı ını, ancak bilgilendirmedi ini,
? Bir avuç kadar tuz, 180 gr eker, bir adet 200 ml meyve suyu (kayısı, vi ne, karı ık) adet limon ia e bedeli kapsamında verildi ini, karbonat verilmedi ini, suyu kendileri kantinden kar ıladıklarını, günde bir adet vitamin verildi ini
? Grev dolayısıyla greve giren mahpuslara disiplin cezaları (1 ay etkinlikten yoksun bırakma) verildi ini aktarmı lardır.

D- ÖNER LER VE TESP TLER :

- 1- Ki iler, açlık grevine ba ladıkları andan itibaren, müdahalesini kabul ettikleri hekim gözetiminde tutulmalı ve kendi sa lık durumları hakkında her gün hekimleri tarafından bilgilendirilmelidirler.
- 2- Açlık grevi sırasında, açlık grevi yapanların ba ka ko ullardan kaynaklanan sa lık riskleri ortadan kaldırılmalıdır. Kullanılan malzemelerin temizli i ve sa lı a uygunlu u sa lanmalıdır. Bu ki ilerın ılık ve nemli bir ortamda, fazla fiziksel aktiviteye maruz bırakılmaksızın bulunmaları sa lanmalıdır.
- 3- Açlık grevi yapanların günlük olarak minimum 5 büyük barda ı su, 2 çay ka ı ı tuz, yemek ka ı ı eker, 1 tatlı ka ı ı karbonat ve B1 vitamin alması sa lanmalıdır.
- 4- Hapishane idaresince, açlık grevindeki mahpuslara ili kin tekli oda uygulamasından vazgeçilmeli, refakatçi bulundurulmasına imkan sa lanmalıdır. Açlık grevi eylemcilerine refakat eden, bakımlarını sa layanlara gerekli bilgi ve olanaklar sa lanmalıdır.
- 5- Açlık grevinin ki inin kendi iradesiyle sonlandırıldı ı, tedavi ve beslenmeye geçi a amasında, TTB'nin daha önceki açlık grevlerine katılımı olanların beslenmeye geçi , eksikleri yerine koyma ve ortaya çıkan hastalık ve rahatsızlıkların tedavileri üzerine yapılmı olan ara tırmalara ba lı olarak hazırladı ı "Açlık Grevi Yapımı Hastada Tedavi Bakım Protokolü" uygulanmalıdır.
- 6- Açlık grevi bittikten sonra yerine koyma ve beslenmeye geçi a amasında, ihtiyaç duyulabilecek hekim ve sa lık çalı anı daha önceden belirlenmeli, bu ki ilere tedavi ile ilgili gerekli bilgiler verilmelidir.
- 7- Hapishanelerde mahpusların haklarını kısıtlayıcı ve ihlal edici uygulamalardan vazgeçilmelidir.

Diyarbakır Barosu

nsan Hakları Derne i Diyarbakır ubesi

Özgürlük çin Hukukçular Derne i Diyarbakır ubesi

Diyarbakır Tutuklu Aileleri ile Yardımla ma Derne i

Diyarbakır Tabip Odası

